

כ"ב אלול תשפ"ה, 15 ספטמבר 2025

תשלומי הורים – נייר עמדה לקראת מתווה חדש לרווחת התלמידים

מוגש לוועדת החינוך של הכנסת מטעם "מנהלים" – ארגון מנהלי בתי הספר

הקדמה: ניהול מערכת החינוך וחשיבות הוודאות התקציבית

בתי הספר ניצבים בפני אתגרים ניהוליים מורכבים, ובראשם הצורך בתכנון תקציבי לטווח ארוך, שמאפשר פעילות חינוכית איכותית ועשירה. **תשלומי ההורים מהווים מרכיב קריטי בתקציב בתי הספר**, וחוסר הוודאות הקיים כיום בנוגע לאישורם ולגבייתם יוצר קושי ניהולי משמעותי, הפוגע בסופו של דבר ברווחת התלמידים.

הבעיות העיקריות במתווה תשלומי ההורים הנוכחי

- 1. חוסר ודאות תקציבי ופגיעה בתכנון**
מנהלי בתי הספר נדרשים לתכנן פעילויות פדגוגיות וחברתיות לשנת הלימודים הבאה כבר במהלך חודשי האביב. עם זאת, התקנות הנוכחיות קובעות כי **גובה תשלומי ההורים מאושר רק סמוך לפתיחת השנה**, ולעיתים אף מאוחר יותר.
חוסר הוודאות הזה מונע תכנון מוקדם ומחייב את המנהלים להתמודד עם סיכון להפסדים או להיעדר פעילויות חיוניות.
- 2. שחיקה ניהולית בשל עיכוב באישור תשלומים**
האישור המאוחר של תשלומי ההורים יוצר **שחיקה ניהולית משמעותית**, שמורגשת בכל בתי הספר. דוגמאות מהשטח כוללות:
 - מנהלים שנאלצים להתחייב מול ספקים ללא וודאות תקציבית.
 - ביטול או צמצום פעילויות חיוניות (טיולים, ימי גיבוש, אירועי פתיחת שנה).
 - מתחים מיותרים מול ההורים בשל גבייה עצמאית.
- 3. סיכון כלכלי ופגיעה בפעילויות חיוניות**
התחייבויות מול ספקים (הסעות, אתרים, מדריכים וכדומה) מתבצעות על סמך ההנחה שתשלומי ההורים ייגבו. בפועל, אחוזי הגבייה נמוכים, מה שמעמיד את המנהלים בסיכון כלכלי משמעותי.
- 4. ניתוק בין גובה התשלומים לעלויות בפועל**
מאז 2015 חלו עלויות משמעותיות במחירי השירותים והפעילויות, בשיעורים ניכרים של עד 150% ואף יותר. הקיפאון בגובה תשלומי ההורים יוצר **פער הולך וגדל** בין הסכומים המאושרים לבין עלויות הפעילויות בפועל.
- 5. התרחבות פערים סוציו-אקונומיים**
כאשר לא מתבצע עדכון והתאמה ציבוריים לאורך שנים, אוכלוסיות חזקות מוצאות דרכי מעקף יצירתיות כדי לספק את כל צרכי ילדיהם בעוד שאוכלוסיות ממעמדות נמוכים יותר נותרות מאחור וילדיהן חווים אפליה ופער.

המלצות ארגון מנהלים

לצורך התמודדות עם האתגרים, אנו מציעים הפרדה בין פתרונות מיידיים לפתרונות ארוכי טווח:

פתרונות מיידיים

1. **אישור תשלומי ההורים עד חודש אפריל**
יש לקבוע את גובה תשלומי ההורים לשנה הבאה עד חודש אפריל מדי שנה. קביעה זו תאפשר **תכנון תקציבי מוקדם** ובניית תוכנית חינוכית עשירה ומגוונת.
2. **אישור לחמש שנים**
על מנת למנוע חזרתיות בדיונים כל שנה, אנו ממליצים לקבוע את גובה תשלומי ההורים **לא רק לשנה אחת, אלא לחמש שנים**, עם עדכון שנתי לפי הצורך.
3. **הצמדה למדד מחירים רלוונטי**
יש להטמיע **הצמדה למציאות הכלכלית** (מדד מחירים או הצמדה אחרת), כדי שהסכומים לא יישחקו לאורך השנים והמנהלים יוכלו לתכנן תקציב יציב.

פתרונות ארוכי טווח

4. **מנגנון חלופי לגבייה**
הקמת **מנגנון גבייה חיצוני** תאפשר יעילות גבוהה יותר, תמנע קונפליקטים בין ההורים למנהלים ותאפשר למנהלים להתמקד בעשייה החינוכית.
5. **תכנית חומש לתשלומי הורים**
אנו קוראים למשרד החינוך לתכנן תכנית חומש ארוכת טווח בנושא תשלומי ההורים ולשתף בה את מנהלי בתי הספר.
6. **איחוד תשלומי ההורים**
איחוד כל התשלומים **לתשלום שנתי אחד** יפשט את התהליך עבור ההורים ועבור הנהלת בתי הספר ויאפשר תכנון תקציבי יעיל לאורך כל השנה.

סיכום

הגיע הזמן שמערכת החינוך ומשרד החינוך יכירו במורכבות הניהולית הכרוכה בתשלומי ההורים. **מנהלים – ארגון מנהלי בתי הספר בישראל** קורא לשינוי מהותי במתווה הקיים, עם **פתרונות מיידיים וארוכי טווח**, כדי להבטיח למנהלים את הכלים הניהוליים הנדרשים ולהעניק לכל תלמיד **חינוך איכותי, עשיר ושוויוני**. רק באמצעות **תכנון מוקדם, ודאות תקציבית ושקיפות** נוכל להבטיח את רווחתם החינוכית של כלל התלמידים במדינת ישראל.